

Kamenné památky Miletínska

Málokterý venkovský region se může pochlubit takovou koncentrací drobných kamenných památek, umístěných v zastavěném prostoru i ve volné krajině, jako české Podkrkonoší. O Podzvičínku, či dokonce o Miletínsku samotném to platí doslovně. A není to jen tím, že naše krajina je bohatá na kvalitní pískovec a v nedalekých Hořicích sídlí věhlasná sochařsko-kamenická škola s dlouholetou tradicí. Svědčí to i o zbožnosti našich předků a naší úctě k zanechaným památkám a nemovitěmu kulturnímu dědictví vůbec.

V obvodu bývalé miletínské farnosti se díky tomu dodnes zachovaly více než tři desítky volně stojících kamenných Božích muk, prostých křížů i bohatě vypravených soch světců. A většinu z nich si připomínáme v tomto seriálu.

Pomník K. J. Erbeny

Počátky úsilí o vybudování důstojného památníku nejslavnějšímu miletínskému rodáku lze podle Rudolfa Dreyschuka spatřovat již kolem roku 1880. Jen velice pomalu však získávalo konkrétnějších forem. V březnu 1884 vznikl první Komitét pro zřízení pomníku K. J. Erbenovi v Miletíně, neboli zkráceně „Družstvo Erbenovo“, který však do roku 1887 žádnou činnost nevyvíjel. Teprve od podzimu 1887 v novém složení, za předsednictví faráře Jana Kamarýta a jednateleství řídicího učitele Josefa Bidla, začal se systematickým shromažďováním financí a plány budoucího památníku.

Prvním dílčím úspěchem Komitétu bylo slavné odhalení pamětní desky na básníkově rodném domě 22. května 1899. Událost měla mimořádný ohlas, což podnítilo úsilí Komitétu, aby co nejrychleji dosáhl vytčeného cíle. Ještě téhož roku vypsal soutěž na návrh pomníku a do roka zasedala porota, v níž kromě představitelů Miletína a hořické so-

chařsko-kamenické školy nechyběl ani stavitel svatovítského chrámu v Praze architekt Jan Hilbert. Posuzovala celkem 21 návrhů, tři nejlepší odměnila finanční premií.

Všechny modely byly představeny veřejnosti, dva nejúspěšnější si můžeme dodnes prohlédnout v Erbenově muzeu.

Vítězným se stal návrh pražského akademického sochaře Jindřicha Říhy. Zde trochu odbočím: v pořadí druhý návrh patřil známému autorovi pražského Husova pomníku Ladislavu Šalounovi. Jeho návrh se porotě líbil, avšak zdál se na tehdejší dobu příliš odvážný.

Jindřich Říha

Je pak méně známou skutečností, že v soutěži na staroměstský Husův pomník se pořadí obrátilo: zvítězil Šaloun, Jindřich Říha se umístil se svým návrhem na druhém místě. Z dalších Říhových realizací lze připomenout např. památník Karla Havlíčka v Jičíně nebo Jana Husa v Lomnici nad Popelkou.

Autor vítězného návrhu se dal do práce a do roka byl hotov. Podle modelu pomník provedla kamenická firma Bohuslava Rusa v Hořicích, Erbenovu bustu a bronzové reliéfy odlévala firma Kov Houdek v Praze.

Celek dosahuje na výšku 8 m. Na kamenném podstavci je umístěno bronzové Erbenovo poprsí o váze 266 kg, u něj stojí chlapecká postava Génia, kladoucí k bustě ratolest. Druhou postavou je dítě čtoucí v knize. Po stranách pomníku jsou bronzové reliéfy s výjevy z Kytice: „Svatební košile“ a „Záhořovo lože“, každý o váze 104 kg. Náklady na stavbu činily 7.100 korun.

Na přední straně je podstavec ozdoben secesním maskaronem a básníkovým jménem sestaveným z dekorativních bronzových majuskul, dole na soklu ryté nápisy: *Navrhl Jindřich Říha sochař v Praze a Zhotovil Boh. Rus závod kamenický v Hořicích.* Na zadní pak nápis *Postaven péčí Družstva Erbenova v Miletíně 1901. Sňat v době poroby r. 1943. Obnoven r. 1945.*

Slavnostní „odhalení“ pomníku v neděli 28. července 1901 se stalo patrně největší společenskou událostí v miletínské historii. Oslavy začaly již předešlého večera koncertem, slavnostním osvětlením i ohňostrojem. Druhý den se během dopoledne sešlo na náměstí podle odhadu až 8000 osob.

Pokračování na str. 17

Vlastní slavnost začala v poledne, po několika proslovech předal (během krátké dešťové přeháňky) jednatel Komitétu MUDr. Oldřich Chmelař pomník městu k užívání. Odpoledne pak následovaly na náměstí koncerty hudeb a sborů.

Mezi čestnými hosty nechyběly básníkovy dcery Blažena Erbenová a Bohuslava Rezková, přijeli významní spisovatelé Alois Jirásek, Karel Václav Rais a desítky dalších.

Jak šel čas

1903: Nový pomník byl doplněn zdobným kovaným zábradlím.

1943: Erbenovo poprsí a oba bronzové reliéfy byly zabaveny pro válečné účely.

1945: Zabavená umělecká díla naštěstí nesdílela osud miletínských zvonů. Unikla roztavení a brzy po osvobození se vrátila do Miletína. Byla osazena zpět na kamenný podstavec a obnovený pomník se 16. září 1945 opět slavnostně představil veřejnosti. Přestože se návštěvnost této slavnosti nedala s tou první

srovnávat, nechyběly ani tentokrát všechny místní spolky a korporace, mezi hosty byl pak nejvýznačnější osobností Erbenův životopisec dr. Antonín Grund.

1953: Pomník se stal součástí nové parkové úpravy náměstí, byl spolu se sochou sv. Jiří propojen kamenným obrubníkem, vzniklé terasy byly osázeny květinami.

Po opětovném rozdělení v roce 1991 získal pomník svůj původní charakter.

1992: Pomník byl prohlášen za kulturní památku.

2000: Mimo své zohavení v době druhé světové války ušel pomník vážnějšímu poškození či vandalským útokům. Z původní výpravy se nedochovaly pouze bronzové vavřínové ratolesti, jimiž byla ozdobena nároží podstavce. Přesto Miletín zajistil svému pomníku k jeho 100. narozeninám nákladnou renovaci. Provedl ji akademický sochař Jiří Kašpar.

2003: Pomník získal zásluhou sponzora Jindřicha Tomeše jako první z miletínských památek slavnostní osvětlení.

Jan Hlavatý

Prameny a literatura:

Státní okresní archiv Jičín, Archiv města Miletín: Kronika Miletína, města a okolí. Svazky V a VI (Josef Špringer).
 Pamětní kniha 1939–1952 (František Kučera)
 Dokumentace Městského úřadu Miletín.
 ŠPRINGER, Josef (ed.): Mateřídouška. Sborník I. Erbenova Miletína. Miletín 1946
 Pomník Karlu Jaromíru Erbenovi v Miletíně. Národní Politika V/1887, č. 271 z 2. října 1887. S. 5.
 Odhalení pomníku K. Jar. Erbeny v Miletíně. Národní Politika XIX/1901, č. 207 z 29. 7. 1901.
 Fotografie: Městské muzeum a galerie Hořice
 Archiv autora

